

**Regulativ da fatschentas
dalla vischnaunca da Tujetsch**

**Approbaus entras il cussegl da vischnaunca ils 11 d'uest 2010
Vigur: 1. da schaner 2011**

Cuntegn

A. Determinaziuns generalas

- Art. 1 Camp d'applicaziun
- Art. 2 Dretg subsidiar
- Art. 3 Preschientscha allas sedutas
- Art. 4 Recusaziun
- Art. 5 Cumpetenzza da decider
- Art. 6 Lavurs administrativas
- Art. 7 Votaziuns
- Art. 8 Elecziuns
- Art. 9 Pli relativ
- Art. 10 Protocol ed informaziun

B. Cussegl da vischnaunca

I. Constituziun

- Art. 11 Seduta constitutiva
- Art. 12 Temps d'uffeci
- Art. 13 Vicepresident communal ed uffecis

II. Sedutas

- Art. 14 Convocaziun e tractandas
- Art. 15 Sedutas extraordinarias
- Art. 16 Invitaziun
- Art. 17 Exculpaziun

III. Tractaziuns

- Art. 18 Presidi
- Art. 19 Biro
- Art. 20 Collaboraziun dalla suprastonza communal
- Art. 21 Cumissiuns predeliberontas
- Art. 22 Participaziun da persunas dil fatg
- Art. 23 Presentaziun dallas propostas
- Art. 24 Debatta d'entrada
- Art. 25 Tractaziun en detagl
- Art. 26 Objectivada
- Art. 27 Propostas davart igl uorden
- Art. 28 Proposta da serrar la discussiun
- Art. 29 Proposta da revegnir
- Art. 30 Reponderaziun
- Art. 31 Secunda lecziun
- Art. 32 Access public allas sedutas

IV. Votaziuns

- Art. 33 Disposiziuns
- Art. 34 Successiuns dallas propostas
- Art. 35 Propostas cumbinadas
- Art. 36 Moda da votar
- Art. 37 Eruir ils resultats
- Art. 38 Vusch da decisiun
- Art. 39 Referendum facultativ

V. Intervenziuns parlamentaras

- Art. 40 Principi
- Art. 41 Moziun
- Art. 42 Postulat
- Art. 43 Interpellaziun
- Art. 44 Resoluziun

VI. Protocol

- Art. 45 Menar protocol, investa e signaziun
- Art. 46 Cuntegn
- Art. 47 Approbaziun e publicaziun

C. Suprastonza communal

- Art. 48 Repartiziun e delegaziun dallas cumpetenzas / Seramentaziun
- Art. 49 Convocaziun e cumpetenzas
- Art. 50 Reponderaziun
- Art. 51 Tractaziun da fatschentas e decisiun
- Art. 52 Cumissiuns specialas

D. Direcziun communal

- Art. 53 Cumposiziun e cumpetenzas

E. Determinaziuns finalas

- Art. 54 Determinaziuns

A. Determinaziuns generalas

Art. 1

Camp
d'applicaziun

Quest regulativ da fatschentas sebase sin la constituziun communal e sin la lescha davart ils dretgs politics e vala per tuttas autoritads e cumissiuns communalas, aschinavon che prescripziuns specialas stipuleschan buca enzatgei auter.

Las cumpetenzas dils organs communalas sedrezzan suenter las prescripziuns dalla constituziun communal.

Las indicaziuns davart las persunas, las funcziuns e las professiuns serefereschon ad omisduas schlattenas.

Art. 2

Dretg subsidiar

Aschinavon che quest regulativ cuntegn buca prescripziuns divergentas, valan las disposiziuns dalla lescha cantunala davart il Cussegl grond sco era quellas dalla lescha communal e cantunala davart ils dretgs politics directamein ni conform al senn.

Art. 3

Preschientscha
allas sedutas

Scadin commember d'ina autoritad ni cumissiun communal ei obligaus d'assister allas sedutas. Perstgisas motivadas ein da comunicar ad uras al president, il qual ordeina ina eventuala substituziun.

Las sedutas dallas autoritads e cumissiuns ein - cun excepziun dil cussegl da vischnaunca - buca publicas.

Art. 4

Recusaziun

Damondas da recusaziun el senn d'art. 12 dalla constituziun communal vegnan examinadas e decididas all'entschatta dalla tractaziun d'ina fatschenta. Quei succeda en assenza dils pertuccai.

Persunas ch'adempleschan ina funcziun en representanza ni en incarica dalla vischnaunca, ein buca obligadas da prender stgisa.

Art. 5

Cumpetenza da
decider

Mintga cumissiun – permanenta e predeliberonta – ei cumpetenta da decider sche silmeins duas tiazas dils commembers ein presents.

Art. 6

Lavurs administrativas   Mintga cumissiun sa surdar lavurs administrativas all'adminstraziun communal.

Art. 7

Votaziuns   Votaziuns succedan per regla cun maun pli, aschinavon ch'ina quarta dils presents pretendan buca scrutini.

Ina fatschenta ei acceptada, sch'il diember dallas vuschs affirmativas survarga la mesadad dallas vuschs valeivlas.

Il president votescha medemamein. Tier egualitad da vuschs dat el la decisiun e quei senza risguardar sia vusch gia dada giu.

Art. 8

Elecziuns   Aschinavon ch'ei exista mo ina proposta ni che negin pretenda scrutini, succedan las elecziuns cun maun pli.

Survarga il diember da candidats buca il diember da posts, sa l'elecziun succeder en globo.

Art. 9

Pli relativ   Tier tuttas elecziuns decida il pli relativ. Tier vuschs ulivas decida la sort.

Art. 10

Protocol ed informaziun   Mintga autoritad e cumissiun elegia in actuar che meina in protocol, il qual cuntegn silmeins ils conclus ed ils resultats dallas votaziuns.

La suprastonza communal obtegn mintgamai il protocol.

Tiarzas personas san, cun excepziun dils protocols dil cussegl da vischnaunca, prender investa els protocols mo lu, sch'ellas san far valer interess fundai. A quei giavisch sa era vegnir satisfatg entras in extract dil protocol. Per regla ein tals extracts da far pér suenter l'approbaziun dil protocol.

B. Cussegl da vischnaunca

I. Constituziun

Art. 11

Seduta constitu-
tiva

All'entschatta d'ina perioda d'uffeci seraduna il cussegl da vischnaunca ad ina seduta constitutiva. Quella vegn convocada dil president communal.

Il president communal arva la seduta ed empeila l'elecziun da dus dumbravuschs, da dus suppleants e dil president dil cussegl da vischnaunca.

Sut l'egida dil niev eligiu president suonda l'elecziun dil vicepresidente e digl actuar. Igl actuarat sa vegnir surdaus all'administraziun communal.

L'elecziun dil president e dil vicepresidente succeda entras scrutini.

Las elecziuns per il secund e tierz onn dalla perioda d'uffeci presidie-scha mintgamai il president dil cussegl da vischnaunca. Quellas elecziuns han liug la davosa seduta digl onn d'uffeci che scada.

Art. 12

Temps d'uffeci

President, vicepresidente, dumbravuschs e suppleants vegnan elegi per in onn. Ina reelecziun per in ulteriur onn ei pusseivla.

Igl actuar vegn elegius per ina perioda d'uffeci.

Art. 13

Vicepresident
communal e
cumissiuns

Il cussegl da vischnaunca elegia all'entschatta da mintga perioda d'uffeci il vicepresidente communal e las cumissiuns permanentas.

Alla suprastanza communal cumpeta il dretg da far atgnas propostas.

II. Sedutas

Art. 14

Convocaziun e
tractandas

Il cussegl da vischnaunca vegn convocaus dalla suprastanza communal aschi savens sco las fatschentas pretendan. Il datum dallas sedutas e las tractandas vegnan fixadas dil president communal en concordanza cul president dil cussegl da vischnaunca.

Art. 15

Sedutas extraordinarias Il cussegl da vischnaunca ei plinavon da convocar, sch'il president da quel ni silmeins tschun cusseglers pretendan quei. La damonda ei d'inoltrar a scret al president dil cussegl da vischnaunca ni alla suprastanza communal cun indicar las fatschentas che duein vegnir tractadas.

Art. 16

Invitaziun L'invitaziun allas sedutas succeda a scret sil pli tard diesch dis avon, cun aschuntar la gliesta da tractandas ed ils messadis. En cass urgents san ins sviar da quella regla.

Ils cusseglers san consultar tier l'administraziun communal ils documents che san per motivs organisatorics buca vegni tarmess tier. Quels stattan a disposiziun per investa silmeins siat dis avon la seduta.

Ils messadis dil cussegl da vischnaunca vegnan per regla publicai sin la pagina d'internet dalla vischnaunca. Mintga interessent sa denton era retrer il messadi per posta en fuorma dad in abbonament.

Art. 17

Exculpaziun Exculpaziuns ein da comunicar ad uras al president dil cussegl da vischnaunca. Sur dalla presenza vegn menau in protocol.

III. Tractaziuns

Art. 18

Presidi Il president empeila las tractaziuns. El procura ch'il regulativ da fatschentas e las isonzas parlamentaras vegnien observadas.

En cass ch'il president ed il vicepresident san buc esser presents, elegia il cussegl da vischnaunca in president dil di.

Art. 19

Biro Il president ed il vicepresident dil cussegl formeschan il biro dil cussegl. Ensemen cul president communal coordineschan els il decuors dallas sesidas dil cussegl da vischnaunca.

Art. 20

Collaboraziun dalla suprastanza communal

Il president communal ed ils commembers dalla suprastanza communal ein obligai da prender part allas sedutas dil cussegl da vischnaunca. Excepziuns ein mo pusseivlas, sch'in commember ei buca directamein involvaus en las fatschentas tractandadas.

Art. 21

Cumissiuns predeliberontas

Per fatschentas da pli gronda muntada sa il cussegl da vischnaunca sez, ni sin giavisch dalla suprastanza communal, eger cumissiuns predeliberontas. Quellas ein obligadas da dar in rapport a scret alla suprastanza communal per mauns dil cussegl da vischnaunca.

Art. 22

Participaziun da persunas dil fatg

Per la tractaziun da fatschentas da speciala muntada sa il cussegl da vischnaunca ni la suprastanza communal envidar a sias sedutas persunas dil fatg.

Art. 23

Presentaziun dallas propostas

All'entschatta dalla tractaziun d'ina fatschenta ein las propostas dalla suprastanza communal da comunicar. La presentaziun dalla fatschenta succeda entras in representant dalla suprastanza communal.

Art. 24

Debatta d'entrada

All'entschatta dalla deliberaziun ha per regla liug ina debatta d'entrada. Enstagl d'ina debatta d'entrada sa vegnir arranschau ina discussiun generala.

Sch'ei vegn fatg duront la debatta d'entrada ina proposta da buca entrar ni da renviar la fatschenta, ha la discussiun da serestrencher a quella proposta ed igl ei da votar surlunder avon che cuntinuar cun la discussiun generala.

Art. 25

Tractaziun en detagl

Sch'ei vegn concludiu d'entrar ella materia, suonda la deliberaziun en detagl.

Il plaid vegn daus ella successiun sco el vegn dumandaus. Quel duei esser clars, cuorts e concis.

Sch'il president dil cussegl vul separticipar alla discussiun, surdat el il presidi per la tractaziun dalla fatschenta pertuccada al vicepresident.

La discussiun ha da serestrenscher alla caussa en tractaziun. Il president ha d'intervegnir, sche quella prescripziun vegn buca observada.

Il cussegl da vischnaunca sa restrenscher il temps da plidar.

Art. 26

Objectivada

La discussiun ha da setener allas reglas dalla creanza. Remarcas che violeschan la honur astgan buca vegnir fatgas. Cuntravenziuns da quei principi ston immediatamein vegnir admonidas dil president. En cass grevionts eis el cumpetents da prender il plaid ad in cusseglier. Opona quel encunter quella mesira, decida il cussegl.

En cass grevionts sa il cussegl da vischnaunca sclauder in cusseglier dalla seduta.

Art. 27

Propostas davart igl uorden

Tier propostas davart igl uorden vegn il plaid buca surdaus per la discussiun, mobein ei vegn votau immediatamein. Sco proposta davart igl uorden valan propostas che serefereschan sin l'interrupziun dalla seduta, la refiersa dalla fatschenta, la fuorma dalla deliberaziun ni l'applicaziun digl uorden da fatschenta insumma.

Art. 28

Proposta da serrar la discussiun

Vegn ei fatg ina proposta da serrar la discussiun, eis ei da votar immediat sur da quella. Ina tala proposta drova per l'approbaziun duas tiarzas dallas vuschs valeivlas.

Vegn la proposta per serrar la discussiun approvada, obtegnan mo aunc ils commembers gia annunziati, il representant dalla suprastanza communal ed eventuels referents dalla cumissiun la pusseivladad da s'exprimer.

Art. 29

Proposta da revegnir

Propostas per revegnir ad ina part d'ina fatschenta, ein - duront la tractaziun da quella - pusseivlas da tut temps avon la votaziun finala, aschinavon che la pluralitad dils commembers presents va d'accord. Alla fin dalla tractaziun d'ina fatschenta dat il president la pusseivladad da revegnir als singuls artechels.

Il president sa stuschar la tractaziun d'ina fatschenta, alla quala il cussegl vul revegnir, sin la fin dalla seduta.

Art. 30

Reponderaziun Entochen alla fin da mintga seduta san duas tiarzas dils commembers presents pretender ch'ina fatschenta tractada ella medema seduta vegni reponderada.

Il cussegl concluda suenter ina cuorta motivaziun dil proponent.

Art. 31

Secunda lecziun Tier fatschentas impurtontas sa il cussegl decider davart ina secunda lecziun.

Art. 32

Access public
allas sedutas

Las sedutas dil cussegl da vischnaunca ein publicas.

Las tractandas da tuttas sedutas dil cussegl da vischnaunca ein da publicar egl organ official ni sin la pagina d'internet dalla vischnaunca. Plinavon san ellas vegnir publicadas en ulteriurs organs publics.

Ina resumaziun dallas fatschentas sa vegnir publicada els organs publics.

Excepziunalmein sa il cussegl da vischnaunca concluder da deliberar las tractandas cun excluder la publicitad. Davart quei fatg vegn decidiu per scrutini.

IV. Votaziuns

Art. 33

Disposiziuns

Avon mintga votaziun prelegia il president la formulaziun exacta dallas propostas. El fixescha la successiun da votar sur las propostas.

Objecziuns encunter quellas disposiziuns liquidescha il cussegl ladinamein.

Il president sa ordinar che las propostas vegnien suttamessas a scret.

Art. 34

Successiun dallas propostas

Las propostas vegnan messas sequentamein en votaziun:

- a) midadas subordinadas;
- b) propostas da midadas;
- c) propostas principalas.

Ein pli che duas propostas principalas avon maun, vegn ei votau il medem mument surlunder. Tut ils cussegliers voteschan sur da mintga proposta, astgan denton sustener mo ina. Obtegn negina proposta la maioritad dallas vuschs, croda la proposta cun las pli paucas vuschs. Retscheivan pliras propostas che han buca las biaras vuschs il medem diember da vuschs decida il president tgei proposta/s che croda/n. Silsunter vegn la medema procedura applicada per las propostas restontas entochen ch'ina proposta obtegn la maioritad.

Art. 35

Propostas cumbinadas

Tier propostas cumbinadas vegn votau separau sur dallas singulas parts. Sa ina damonda da votaziun vegnir separada, ha quei da succeder sch'in cusseglier pretenda.

Art. 36

Moda da votar

Per regla vegn ei votau cun maun pli num ch'ina quarta dils cussegliers presents pretendan scrutini.

Il cussegl da vischnaunca ei cumpetents da decider sche silmeins nov commembers ein presents. Scadin cusseglier che fa part dalla seduta ei obligaus da votar.

Art. 37

Eruir ils resultats

Propostas e fatschentas ein approbadas, sch'il diember dallas vuschs affirmativas survarga la mesadad dallas vuschs valeivlas. Il pli encunter ei d'eruir.

Art. 38

Vusch da decisiun

Il president votescha medemamein. Tier egualitad da vuschs dat el la decisiun e quei senza risguardar sia vusch gia dada.

Art. 39

Referendum facultativ   Decisiuns ch'eiin suttamessas al referendum facultativ ein da publicar egl organ da publicaziun official dalla vischnaunca.

V. Intervenziuns parlamentaras

Art. 40

Principi   Scadin cusseglier ha il dretg d'inoltrar a scret moziuns, postulats ed interpellaziuns al president dil cussegl da vischnaunca. En fatgs da pli pintga muntada san damondas vegnir fatgas directamein alla suprastanza communal.

Moziuns e postulats declarai relevants, denton aunc buca exequi, ein da menziunar el rapport da gestiun.

Art. 41

Moziun   Ina moziun ei ina proposta ch'oblighescha la suprastanza communal da suttametter al cussegl da vischnaunca ina fatschenta ni da far ina proposta per relaschar, midar ni cassar ina lescha, ina ordinaziun ni in conclus dil cussegl da vischnaunca.

Il president communichescha la moziun al cussegl da vischnaunca. Ella vegn tractada dil cussegl da vischnaunca enteifer treis meins dapi ch'ella ei vegnida inoltrada. Sin proposta dalla suprastanza communal sa il cussegl da vischnaunca prolunghir quei termin.

La moziun ei da motivar oralmeins entras il moziunari e da risponder entras il representant dalla suprastanza communal. Ei suonda la discussiun generala. Silsunter decida il cussegl, schebein el vul acceptar la moziun ni buc. Vegn ella acceptada, ha la suprastanza communal da corrispunder ad ella enteifer miez onn. Il cussegl da vischnaunca sa prolunghir quei termin sin fundament d'in rapport dalla suprastanza communal.

Art. 42

Postulat   Cun in postulat sa il cussegl da vischnaunca pretender dalla suprastanza communal d'examinar schebein ei basegna en in cass specific ina lescha, ina decisiun ni ina mesira. In postulat sa era pretender l'elavuraziun d'in rapport.

Il president communichescha il postulat al cussegl da vischnaunca ella medema seduta sco el vegn surdaus. El vegn tractaus dil cussegl da vischnaunca enteifer treis meins dapi ch'el ei vegnius inoltraus. Sin

proposta dalla suprastonza communal sa il cussegl da vischnaunca prolunghir quei termin.

Il postulat ei da motivar oralmein entras il postulant e da risponder entras il representant dalla suprastonza communal. Ei suonda la discussiun generala. Silsüenter decida il cussegl, schebein el vul acceptar il postulat ni buc.

Accepta il cussegl da vischnaunca il postulat, ha la suprastonza communal da dar rapport enteifer in onn.

Art. 43

Interpellaziun

Cun ina interpellaziun sa in cusseglier pretender sclariment dalla suprastonza communal sur da fatgs ch'ei tenor prescripziuns ver-tentas buca da tener tschelau.

Il president communichescha l'interpellaziun al cussegl da vischnaunca. Ella vegn tractada immediat ni sil pli tard enteifer treis meins. Sin proposta dalla suprastonza communal sa il cussegl da vischnaunca prolunghir quei termin.

L'interpellaziun vegn motivada oralmein e rispundida d'in representant dalla suprastonza communal. Igl interpellant sa declarar, schebein el ei cuntents cun la risposta ni buc. Ina discussiun ha mo liug, sch'ella vegn decidida dil cussegl da vischnaunca.

Art. 44

Resoluziun

Il cussegl da vischnaunca sa prender resoluziun enviars instanzas federalas, cantunalas ed autras instituziuns, pertuccont fatschentas d'interess impurtonts dalla vischnaunca.

Propostas per resoluziuns ein d'inoltrar a scret al president dil cussegl da vischnaunca.

VI. Protocol

Art. 45

Menar protocol, investa e signaziun

Sur dallas tractaziuns dil cussegl da vischnaunca meina igl actuar ni siu substitut in protocol.

Scadin vischin ha il dretg da prender investa els protocols dil cussegl da vischnaunca.

Il protocol dil cussegl da vischnaunca ei da signar dil president e digl actuar.

Art. 46

Cuntegn Il protocol ha da cuntener las fatschentas, propostas ed ils conclus, sco era igl essenzial dalla discussiun. Tier votaziuns ed elecziuns ei il diember dallas vuschs dad indicar.

Declaraziuns tier in conclus per mauns dil protocol san vegnir dadas mo ella seduta ch'il conclus vegn prius. Quellas declaraziuns ston vegnir formuladas a scret.

Art. 47

Approbaziun e publicaziun Per regla vegn il protocol tarmess als cusseglers ensemen cun ils acts per la proxima seduta. El vegn mess en discussiun per approbaziun ella proxima seduta.

Il protocol dil cussegl sto vegnir publicaus era senza l'approbaziun el proxim feagl official. Protocols che cuntegnan fatschentas che vegnan suttamessas allas surordinadas instanzas – radunonza da vischnaunca, urna – ston esser publicai avon la tractaziun.

Propostas per midadas dil protocol san succeder mo a scret e bagegnan il consentiment dalla maiortad dils cusseglers presents. Silsuerter succeda l'approbaziun dil protocol.

C. Suprastonza communal

Art. 48

Repartiziun e delegaziun dallas cumpetenzas La suprastonza communal reparta mintgamai all'entschatta d'ina perioda d'uffeci ils departaments e las spartas administrativas sin ils singuls commembers da suprastonza e regla la substituziun.

Ella sa delegar cumpetenzas finanzialas, persunalas ed auters fatgs da tempra operativa alla direcziun communal. La suprastonza communal relai in reglament corrispudent. Tal vegn suttamess al cussegl da vischnaunca per enconuschiantscha.

Seramentaziun Ils commembers dalla suprastonza communal han da prestar il serament d'uffeci a caschun dall'emprema radunonza dil cussegl da vischnaunca suenter las elecziuns.

La seramentaziun secloma sco suonda:

„Vus, sco nievelegiu, vegnis ad engirar avon Diu, che Vus vuleies ademplir tuttas obligaziuns da Vies uffeci tenor meglier saver e puder.“
Plaids digl engirament: „Jeu engirel.“

Art. 49

Convocaziun e
cumpetenzas

La suprastonza communal vegn convocada entras il president communal aschi savens che las fatschentas pretendan quei, ni sin giavisch da silmeins treis commembers dalla suprastonza.

All'invitaziun duei vegnir aschuntau la gliesta da tractandas. Ils acts necessaris sesanflan per investa tier l'administraziun communal. La suprastonza ei cumpetenta da decider sche silmeins treis commembers ein presents.

Scadin commember dalla suprastonza communal che fa part alla seduta, ei obligaus da votar.

Art. 50

Reponderaziun

Per reponderar ina fatschenta tractada basegna ei il consentiment dalla maioritad dils commembers presents.

Art. 51

Tractaziun da
fatschentas e
decisiun

Mintga commember dalla suprastonza examinescha, giudichescha e presenta las fatschentas da siu departament per mauns dalla suprastonza communal.

Fatschentas d'impurtonza vegnan preparadas en stretga collaboraziun cun il president communal.

Il cau dil departament dat rapport sur d'eveniments specials da siu departament al president communal e fa propostas leutier. La decisiun schai tier la suprastonza communal sco autoritad.

Art. 52

Cumissiuns
specialas

La suprastonza communal sa proponer al cussegl da vischnaunca da numnar cumissiuns specialas per examinar e preparar fatschentas impurtontas. Ella circumscriba l'incarica e fixescha il diember da commembers dalla cumissiun. L'elecziun succeda entras il cussegl da vischnaunca.

D. Direcziun communal

Art. 53

Cumposiziun e cumpetenzas   La direcziun communal, la quala secumpona dil president communal, dil menader dall'administraziun e dil menader dils menaschis technics, exequescha ils pensums che vegnan delegai ad ella entras la suprastanza communal.

E. Determinaziuns finalas

Art. 54

Determinaziuns   Quest regulativ ei vegnius approbaus entras il cussegl da vischnaunca ils 11 d'uost 2010 e passa en vigur igl 1. da schaner 2011. Cun l'entrada en vigur da quest regulativ ein tuttas prescripziuns che stattan en cuntradicziun cun las novas determinaziuns cassadas, en special il regulativ da fatschentas dils 10 d'avrel 2002.